

ÖP 2025

Konsekvensbeskrivning av Huvuddokumentet

Västerviks kommuns översiktsplan

Antagen av kommunfullmäktige den 28 januari 2013 § 6
Lagakraftvunnen 7 november 2014

Bakgrund

En översiktsplan antas alltid medföra betydande miljöpåverkan och ska enligt miljöbalken redovisa vilka miljökonsekvenser som förväntas uppkomma vid genomförande av planen. Enligt plan- och bygglagen ska översiktsplanens konsekvenser för hela hållbarhetsbegreppet dessutom redovisas på en övergripande nivå vid samrådet. Syftet är att uppmärksamma eventuella intressekonflikter i ett tidigt skede. Västerviks kommun har valt att göra en sammanhållen översiktlig konsekvensbeskrivning som förutom de miljömässiga konsekvenserna även redovisar de översiktliga sociala och ekonomiska konsekvenser som kan antas uppkomma med anledning av de ställningstaganden för markanvändningen som kommunen gör i översiktsplanens huvuddokument. Det är i första hand konsekvenserna av de strategiska ställningstagandena som

analyseras. För att undersöka om ÖP 2025 har ett hållbart perspektiv har en hållbarhetskonsekvensanalys (HKA) genomförts. Västerviks kommun har sedan flera år tillbaka arbetat med en checklista för HKA utifrån ett antal prioriterade målområden. Konsekvensbeskrivningen gör dock inte anspråk på att vara fullständig eller heltäckande. Eftersom ÖP 2025 omfattar en lång tidsperiod från 2012 till 2025 finns många osäkerhetsfaktorer. De konsekvenser som uppmärksammas behöver i de flesta fall fördjupas genom mera detaljerade utredningar och beskrivningar. Ytterligare konsekvensanalyser kommer att göras i senare planeringskedan i samband med fördjupningar och detaljplanering.

Hållbar utveckling i Västerviks kommun

En hållbar samhällsutveckling innebär att våra gemensamma resurser förvaltas på ett sätt som är långsiktigt effektivt och så robust att inte bara vi som lever här och nu, utan också kommande generationer och människor i andra delar av världen, kan få en hög livskvalitet och en god miljö. Hållbar utveckling förutsätter långsiktighet och helhetsyn med en balans mellan sociala, ekonomiska och miljömässiga faktorer. Dessa faktorer är beroende av varandra och måste samspela. Var för sig är de nödvändiga men inte tillräckliga. För att vi ska få en hållbar framtid i Västervik måste vi tänka i flera dimensioner och se helheten och sammanhangen.

Den ekologiska dimensionen ger de yttre ramarna för biologiskt liv. Vi är alla beroende av naturen och dess kretslopp för att vi ska kunna överleva. Om ekosystemens funktioner utarmas och kollapsar kommer hälsa, välbefinnande och ekonomisk utveckling inte kunna upprätthållas. Den ekologiska dimensionen sätter gränser för vad naturen tål. De 16 av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen beskriver tillståndet i miljön för ett samhälle som från ekologisk synpunkt kan bedömas ha en hållbar utveckling. Målen skall uppnås till 2020 och är vägledande för tolkningen av miljöbalken.

Figur 1. Hållbarhetens tre dimensioner

Den socio- kulturella dimensionen handlar om varje människas rätt till ett värdigt liv med god hälsa, försörjning, trygghet, gemenskap och möjligheter till att påverka utvecklingen. Social sammanhållning, livskvalitet och välfärd kontra utanförskap är centrala aspekter av begreppet social hållbarhet. Ett samhälle som är socialt hållbart har människornas behov och förutsättningar i centrum. Ett socialt hållbart samhälle präglas av goda mötesplatser och alla människor oavsett kön, ålder, socioekonomisk och etnisk tillhörighet har samma möjligheter att ta del av det goda samhället. Fokus ligger på en demokratisk värdegrund, hälsa, delaktighet och trygghet.

Den ekonomiska dimensionen är det medel som skapar förutsättningar för livskvalitet och välfärd. Ordet ekonomi betyder hushållning med knappa resurser och i ett ekonomisk hållbart samhälle kan alla människors grundläggande behov tillgodoses utan att naturens resurser tar slut eller skadas. En hållbar ekonomisk tillväxt tar hänsyn till hur både människor, miljö och ekonomi utvecklas.

SVERIGES EKO KOMMUNER

Inriktningsmål enligt Program för ÖP 2025

I samband med arbetet att ta fram en ny Översiktsplan har kommunens förtroendevalda och tjänstemän med utgångspunkt från ett hållbarhetsperspektiv, Vision 2025 och Strategisk Plan formulerat inriktningsmål för den fysiska planeringen för att ge Västerviks kommun förutsättningar att utvecklas i en hållbar riktning.

- Insatserna i den fysiska planeringen ska verka för att stärka Västerviks kommuns attraktionskraft och leda till hållbar tillväxt i kommunen
- Den fysiska planeringen ska verka för en utveckling där det gamla kan integreras med det nya. Vi ska värna om kulturhistoriska byggnader, bebyggelse och kulturmiljöer och kommunens rika natur och kulturarv är tillgänglig och uppskattas av våra kommuninvånare och besökare. Samtidigt ska den fysiska planeringen verka för att utveckla kommunen genom ny bebyggelse som avspeglar samtiden.
- Västervik har en stadskärna med en vacker och välbevarad träarkitektur från 1700- och 1800-talet som ska bevaras även för framtiden. Det gäller även miljön kring gamla torget i Gamleby.
- Västerviks kommun ska verka för en hållbar samhällsutveckling och för ett robust, energisnålt och klimatanpassat samhälle som är fossilbränslefritt 2030.
- Västerviks kommun ska verka för utveckling av en större arbetsmarknadsregion.
- Västerviks kommun ska verka för att skapa mötesplatser för alla oavsett kön, ålder, socioekonomisk och etnisk tillhörighet, eller funktionsnedsättning. Stadens offentliga rum ger förutsättningar för spännande möten och evenemang. Mötesplatser i det offentliga rummet ska ha god tillgänglighet och möjligheterna till vardagsmotion ska vara stora
- Den fysiska planeringen ska verka för att det tillskapas varierande och attraktiva och trygga bostadsområden som tillgodoser människors behov oavsett ålder och livssituation.
- Tillgängligheten till och inom Västerviks kommun ska öka. I Västerviks kommun ska det finnas goda och hållbara kommunikationer. Det ska vara enkelt att ta sig fram med cykel, och det ska vara enkelt att pendla till skola och arbete med kollektivtrafik
- Besöksnäring och turism ska kunna utvecklas i hela kommunen. Goda möjligheter till fritids-, friluftslivs- och kulturupplevelser med god tillgänglighet. Stränderna skall vara tillgängliga för allmänheten. Tillgängligheten till och inom skärgården skall vara god.
- Västerviks kommun uppvisar en rik variation av naturtyper och biotoper med en mångfald av växt- och djurarter.
- God ekologisk status ska uppnås i sjöar, vattendrag och kustvatten.
- Västerviks kommun skall skapa goda förutsättningar för näringslivets utveckling i syfte att öka andelen sysselsatta

Västerviks kommun är medlem i Sveriges Ekokommuner, som är en samarbetsorganisation för kommuner som beslutat sig för att arbeta strategiskt och systematiskt för hållbar utveckling. Ekokommunerna är ett forum för samverkan där prefixet "Eko" står för att ekonomisk utveckling och ekologisk balans ska förenas i en och samma utvecklingsstrategi. I ett hållbart samhälle utsätts inte naturen för systematisk:

...koncentrationsökning av ämnen från berggrunden

...koncentrationsökning av ämnen från samhällets produktion

...undanträngning med fysiska metoder

I det hållbara samhället hindras inte människor att systematiskt tillgodose sina behov

Viktiga tillgångar för hållbar utveckling är skärgården och möjligheten till utveckling av turismen och besöksnäringen. Den variationsrika naturen i övrigt ger möjligheter till många upplevelser för både turister och kommuninvånare. Attraktiva och trygga boendemiljöer för alla åldrar är andra stora värden liksom kulturen och bredden på evenemang.

Ekologisk hållbarhet, miljömål, miljö- kvalitetsnormer

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka

ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Förutsättningarna för att lösa miljöproblemen ska vara uppfyllda inom en generation.

Miljöpolitiken ska inriktas mot att:

- Ekosystemen har återhämtat sig, eller är på väg att återhämta sig, och att deras förmåga att långsiktigt generera ekosystemtjänster är säkrad.
- Den biologiska mångfalden och natur- och kulturmiljön bevaras, främjas och nyttjas hållbart.
- Människors hälsa utsätts för minimal negativ miljöpåverkan samtidigt som miljöns positiva inverkan på människors hälsa främjas.
- Kretsloppen är resurseffektiva och så långt som möjligt fria från farliga ämnen.
- En god hushållning sker med naturresurserna.
- Andelen förnybar energi ökar och att energianvändningen är effektiv med minimal påverkan på miljön.
- Konsumtionsmönstren av varor och tjänster orsakar så små miljö- och hälsoproblem som möjligt.

Det finns 16 miljömål som beskriver tillståndet i miljön för ett samhälle som från ekologisk synpunkt kan bedömas ha en hållbar utveckling. 2001 antog fullmäktige i Västerviks kommun en Miljöstrategi med lokala mål som utgår från de nationella miljö kvalitetsmålen. Riksdagen beslutade 2010 om stora förändringar i miljömålssystemet samtidigt övertog Naturvårdsverket det samlade ansvaret för miljömålsuppföljningen. De tidigare delmålen kommer successivt ersättas med etappmål. Miljö kvalitetsmålen bedöms utifrån om det är möjligt att skapa förutsättningar för att på sikt nå det miljötillstånd målen uttrycker. Översiktsplanen ska ta hänsyn till och samordnas med miljö kvalitetsmålen. Om

samordningen påverkar planens utformning och innehåll ska dessa konsekvenser beskrivas. För fördjupningarna samt de tematiska tilläggen görs separata miljökonsekvensanalyser.

Ekologiska konsekvenser

Den sammanfattande bedömningen är att miljö kvalitetsmålen till övervägande del kommer att påverkas i positiv riktning genom de ställningstaganden som finns i Huvuddokumentet för ÖP 2025.

Nationella miljö kvalitetsmål

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giftfri miljö
5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen Övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Hav i balans, levande kust och skärgård
11. Myllrande våtmarker
12. Levande skogar
13. Ett rikt odlingslandskap
14. Storslagen fjällmiljö
15. God bebyggd miljö
16. Ett rikt växt- och djurliv

Miljö kvalitetsmål	Påverkan på miljö kvalitetsmålen av ställningstagande i ÖP 2025
Begränsad klimatpåverkan	(+/-) Satsningar på "klimatneutrala" detaljplaner genomförs för att minska utsläppen av växthusgaser. Bebyggelseutveckling främjas längs kollektivstråken. Inom orterna förbättras förutsättningarna för gång- och cykeltrafik. Utveckling inom befintliga orter ökar möjligheter till ett effektivt utnyttjande av fjärrvärmenätet. Restriktivitet mot externa köpcentra utanför befintliga orter. Förbättringar i transportinfrastrukturen kan leda till ökade utsläpp av klimatpåverkande gaser genom ett ökat resande.
Frisk luft	(+/-) Satsning på en ny Södra infart till Västervik minskar luftföroreningar vid befintlig infart. Däremot kan belastningen öka i nya områden. Ökad satsning på regionförstoring ökar pendlingen men det ökade resande ska ske genom satsning på utbyggd kollektivtrafik (tåg och buss). Förtätning av bebyggelse samt satsningar på gång- och cykeltrafik inom orter bör leda till minskade utsläpp av luftföroreningar.
Bara naturlig försurning	(+/-) Satsning på en ny Södra infart till Västervik minskar försurande luftföroreningar vid befintlig infart. Däremot kan belastningen öka i nya områden. Ökad satsning på regionförstoring ökar pendlingen men det ökade resande ska ske med utbyggd kollektivtrafik (tåg och buss). Förtätning av bebyggelse samt satsningar på gång- och cykeltrafik inom orter bör leda till minskade utsläpp av försurande luftföroreningar.
Giftpfri miljö	(+) Ökade krav ställs på undersökning och sanering av förorenad mark i samband med planläggning. Vid all planläggning ska hänsyn tas till rekommenderade skyddsavstånd. Frågor om avfallshantering ska införas i detaljplaneringen med krav på förbättrade möjligheter till källsortering.
Skyddande ozonskikt	(+/-) Restriktioner för hur hantering av rivningsavfall (bygg- och rörisolering) med freoner ska ske saknas i planen. Regleras delvis av annan lagstiftning
Säker strålmiljö	(+) Förekomst av markradon ska uppmärksammas i detaljplaner med krav på radonsäkert byggande. ÖP 2025 har dock inte utpekats "stålningfria zoner" i kommunen.
Ingen övergödning	(+) Planering ska ske utifrån ett avrinningsområdesperspektiv med utgångspunkt att den fysiska planeringen i Västerviks kommun ska bidra till god ekologisk status i kommunens sjöar, vattendrag och kustvatten. Den fysiska planeringen ska bidra till minskning av övergödning och utsläpp av kemikalier i natur- och vattenmiljöer. Minskade utsläpp av övergödande ämnen genom att utveckling främjas i områden med befintligt kommunalt VA. Höga krav på rening av avloppsvatten. Utvecklas i kommande VA-plan.
Levande sjöar och vattendrag	(+) Vattenresurserna ska vårdas för en framtida hållbar vattenanvändning. Planering ska ske utifrån ett avrinningsområdesperspektiv. Den fysiska planeringen ska bidra till minskning av övergödning och utsläpp av kemikalier i natur- och vattenmiljöer. Utvecklas i kommande VA-plan.
Grundvatten av god kvalitet	(+) Vattenresurserna vårdas för en framtida hållbar vattenanvändning. Planering ska ske utifrån ett avrinningsområdesperspektiv. Den fysiska planeringen ska bidra till minskning av övergödning och utsläpp av kemikalier i natur- och vattenmiljöer. Utvecklas i kommande VA-plan
Hav i balans, levande kust och skärgård	(+) Vid fysisk planering ska hänsyn tas till områden som är känsliga för reproduktion av fisk. Genom fysisk planering säkra framtida fiskehamnar. Den fysiska planeringen ska bidra till minskning av övergödning och utsläpp av kemikalier i natur- och vattenmiljöer. Planering ska ske utifrån ett avrinningsområdesperspektiv.
Myllrande våtmarker	(+) Förutsättningar för biologisk mångfald utvecklas och förbättras. Genom att bevara en stor andel gröna ytor med naturlig vegetation, inklusive våtmarker och skogsvegetation gynnas en naturlig ekosystemdynamik. Naturvärden beaktas i all planering med kommunens naturvårdsprogram som underlag.
Levande skogar	(+) Naturvärden beaktas i all planering med kommunens naturvårdsprogram som underlag. Skogliga nyckelbiotoper, värdefulla ängs- och betesmarker och jätteträd har högsta prioritet för bevarande. Förutsättningar för biologisk mångfald utvecklas och förbättras. Genom att bevara en stor andel gröna ytor med naturlig vegetation, inklusive våtmarker och skogsvegetation gynnas en naturlig ekosystemdynamik. Naturvärden beaktas i all planering med kommunens naturvårdsprogram som underlag.
Ett rikt odlingslandskap	(+) Värdefull odlingsmark bör inte tas i anspråk om det inte handlar om att tillgodose väsentliga samhällsintressen och i anslutning till befintlig bebyggelse. Konsekvensutredning skall göras innan odlingsmark tas i anspråk för ändrad användning. Avstånd ska hållas från bostäder från åkermark och spridningsareal av gödsel, stall och ladugårdar för att skydda jordbruket.
Storslagen fjällmiljö	Saknar relevans för Västerviks kommun
God bebyggd miljö	(+) ÖP 2025 främjar miljöanpassade och resurssnåla transporter. Ny bebyggelse lokaliseras till områden med buller under rekommenderade riktvärden. Skyddszoner kring bullrande verksamhet ska tillämpas och anges i detaljplaner. Restriktioner finns om att bebyggelse inte får utvecklas i områden med risk för skred, ras, eller översvämning. Husgrund till ny bostadsbyggnad läge ska placeras minst 2,5 meter över havet (grundläggningsnivå) över medelvattennivån. Avfallsfrågorna ska införas i detaljplanearbetet och bygglovprövningen, så att områden och lokaler anpassas till källsortering av hushållsavfall vid ombyggnad och nyproduktion. Värdefulla kulturmiljöer skyddas genom att införa Q-märkning och varsamhetsbestämmelser i detaljplaner och områdesbestämmelser. Kulturvärden beaktas i all fysisk planering med kommunens kulturminnesvårdsprogram som underlag.
Ett rikt växt- och djurliv	(+/-) Förutsättningar för biologisk mångfald utvecklas och förbättras. Genom att bevara en stor andel gröna ytor med naturlig vegetation, inklusive våtmarker och skogsvegetation gynnas en naturlig ekosystemdynamik. Naturvärden beaktas i all planering med kommunens naturvårdsprogram som underlag.

Miljökvalitetsnormer (MKN)

I miljöbalken finns ett antal miljökvalitetsnormer som anger lägsta godtagbara miljökvalitet. MKN är ett juridiskt bindande styrmedel. En översiktsplan ska utformas så att innebörden och konsekvenserna av den tydligt framgår. Detta betyder att det ska framgå hur kommunen avser att hantera MKN.

Hittills har det fastställts MKN för;

- olika föroreningar i utomhusluften
- olika parametrar i vattenförekomster
- olika kemiska föreningar i fisk- och musselvatten (berör inte kommunen)
- omgivningsbuller

Ekologiska konsekvenser

Den sammanfattande bedömningen är att de gällande miljökvalitetsnormerna inte kommer att överskridas genom de ställningstaganden som finns i Huvuddokumentet för ÖP 2025.

Utomhusluft

Luftföroreningar är ett stort miljö- och hälsoproblem i flera av landets städer och tätorter. Halten av föroreningar i luften beror på utsläppens storlek, men väder, topografi, ventilationsförhållanden och bebyggelsens utformning har också betydelse. De ämnen som omfattas av MKN för utomhusluft är kvävedioxid/kväveoxider, svaveldioxid, bly, partiklar (PM10 och PM2,5), bensen, kolmonoxid, ozon, arsenik, kadmium, nickel och bens(a)pyren. Normerna baseras huvudsakligen på krav i EU-direktiv. Luftvårdsförbundet i Kalmar län, där Västervik och övriga kommuner och större företag i länet samverkar, har genomfört mätningar av luftkvaliteten sedan i slutet av 1980-talet. För Västerviks del klaras MKN för såväl svaveldioxid, kvävedioxid, partikelhalter, bensen och bens(a)pyren. Under hela 2011 pågår luftkvalitetsmätningar i Västerviks tätort. Det man mäter

är partiklar i fraktionerna PM10 och PM2,5 samt flyktiga kolväten (VOC). Mätvärdena ligger med god marginal under de krav som ställs i Luftkvalitetsförordningen. Resultaten underskrider även de krav på PM2,5 som kommer träda i kraft 2015. Jämför man bakåt i tiden ligger de högsta uppmätta partikelhalterna under 2011 något under de högsta för föregående år. Även medelvärdet ligger något lägre för 2011 jämfört med 2010. Förra gången partikelhalten (PM 10) mättes i Västerviks tätortsluft uppmättes halten till 15 µg/m³. Bensenhalten uppmättes till 1,2 µg/m³. Halterna av svavel- och kvävedioxider är så låga att lokala mätningar inte längre är nödvändiga. Vid senaste mätningen 2008 var bakgrundshalterna i medeltal 0,3 µg/m³ för svaveldioxid och 1,5 µg/m³ för kvävedioxid.

Omgivningsbuller

Genom kartläggning av omgivningsbuller samt upprättande och fastställande av åtgärdsprogram skall det eftersträvas att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa. Omgivningsbuller ska kartläggas i syfte att inte ge skadliga effekter på människors hälsa. Normerna gäller i första hand för betydligt större städer än Västervik (> 250 000 invånare) samt större vägar, järnvägar och flygplatser. MKB för trafikbuller som normalt inte bör överskridas vid nybyggnation av bostadsbebyggelse eller vid nybyggnation eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur. Möjligheterna att uppfylla buller-

värdena beror i stor utsträckning på skyddsavstånd till bullerkällor och utformning av bullerskyddsåtgärder. Det fåtal bullerutredningar som gjorts i kommunens tyder på att gällande riktvärdena för buller vid nyetablering överskrids vid ett par platser i kommunen (Albert Tengens väg och Folkparksvägen i Västervik). Enligt ställningstagande i ÖP 2025 ska ny bebyggelse lokaliseras till områden med buller under rekommenderade riktvärden, eller att bullerdämpande åtgärder utför så att man hamnar under gällande riktvärdena för nybyggnation.

Vattenförekomster

MKN för vatten gäller för både yt- och grundvattenförekomster och måste beaktas i samband med all fysisk planering. Vattenmyndigheten för Södra Östersjön har fastställt ett åtgärdsprogram och MKN för kommunens vattenförekomster. För mer information se ”*Länsstyrelsen Kalmar län - Vattenmyndigheten i Södra Östersjöns vattendistrikt - föreskrifter om kvalitetskrav för vattenförekomster i distriktet 08 FS2009:8*”. MKN för vatten har karaktären av mål och innebär att en viss vattenkvalitet ska uppnås vid en angiven tidpunkt i framtiden. För ytvattnet finns MKN för kemisk och ekologisk status, medan det för grundvattnet finns MKN för kemisk och kvantitativ status. God ekologisk status ska uppnås senast 2015, och för vissa områden 2021. Ett stort antal av kommunens vattenförekomster (bland annat hela kustområdet) klarar inte MKN idag. Se karta över statusklassningen. Trots tidigare genomförda

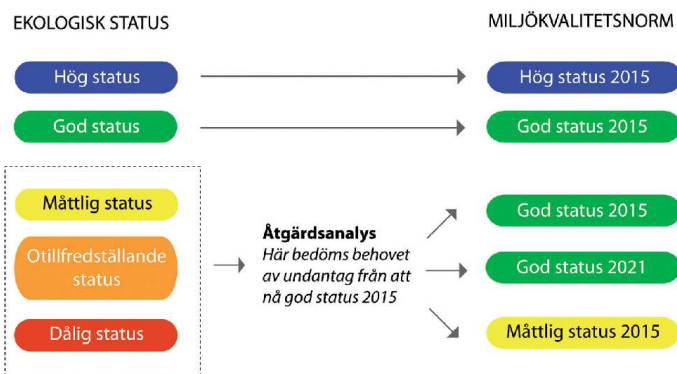
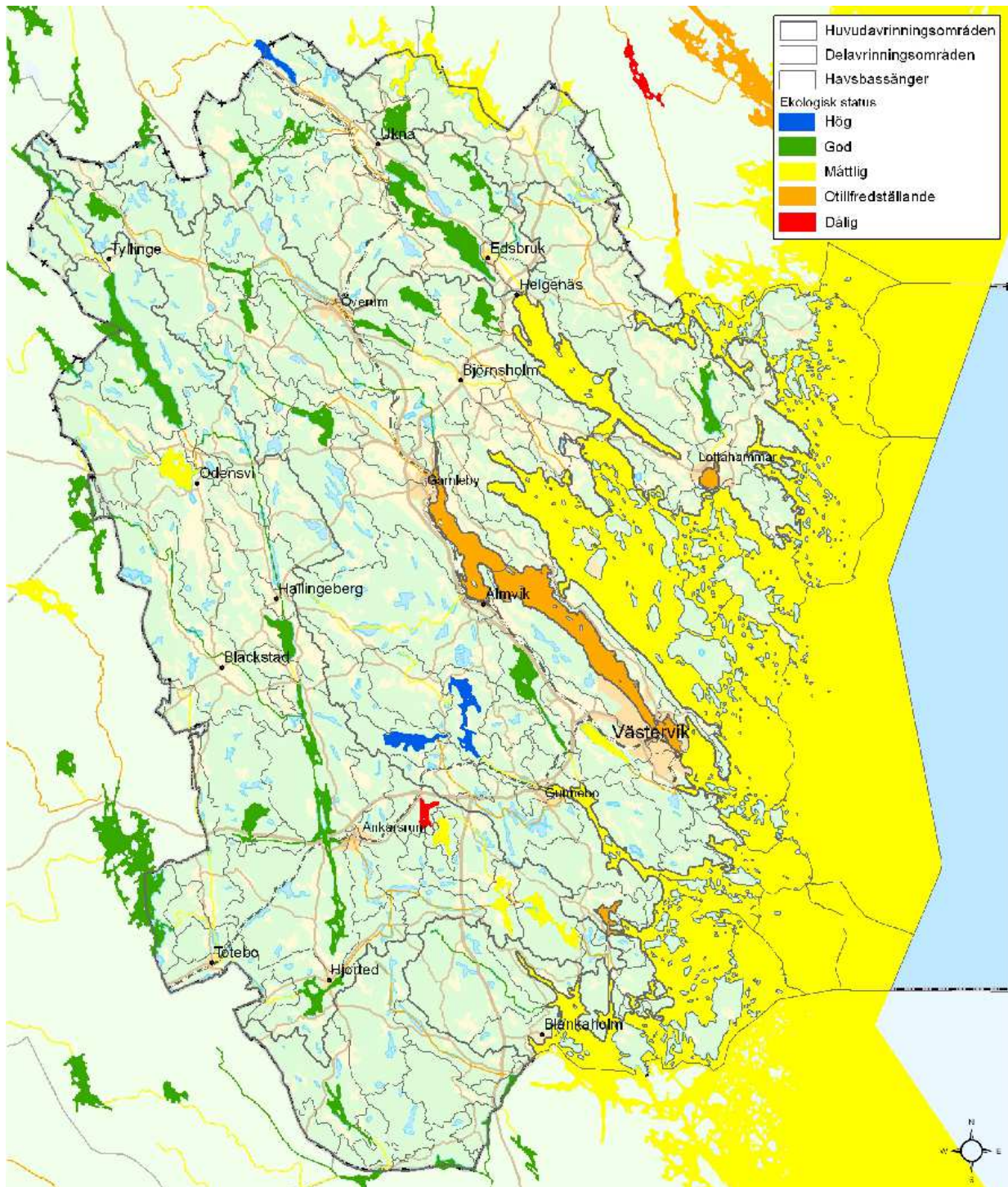
åtgärder är situationen fortfarande allvarlig och det kan bli svårt att nå ”God ekologisk status” redan till 2015. Åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten ska påbörjas senast år 2012. I Vattenmyndighetens Åtgärdsprogram betonas att kommunerna behöver utveckla sin planläggning och prövning så att MKN för vatten uppnås och inte överträds. Enligt kommunens ställningstagande i ÖP 2025 kommer åtgärder att vidtas så att MKN klaras och God Status uppnås.

För att belysa läget i Västerviks kommun och hur bristerna ytterligare skall åtgärdas pågår arbete med att ta fram en VA-plan som ett tematiskt tillägg till Översiktsplanen. Krav ställs på ökade insatser för vattenvårdsåtgärder inte bara inom fysisk planering. Pågående projekt i kommunen för att minska övergödningen berör även lantbruket och båtturen.

Gamlebyviken i Västerviks kommun

Statusklassning av kommunens ytvattenförekomster

Hållbarhetskonsekvensanalys för ekologisk hållbarhet enligt HKA-checklista

Bidrar ÖP 2025 till att:	Mål	Sammanfattande bedömning av kommunens ställningstagande i ÖP 2025
1. Utsläppen av övergödande ämnen till kommunens kustvatten minskar?	Övergödningen är ett av kommunens allvarligaste miljöproblem. Utsläppen av kväve och fosfor bidrar till övergödning och algblooming. Målet är att Västerviks kommuns sjöar, vattendrag och kustvatten uppnår "God ekologisk status" i enlighet med ramdirektivet för vatten till år 2015/2021	Utsläppen av övergödande ämnen minskar genom att; <ul style="list-style-type: none"> * utveckling främjas i områden med befintligt kommunalt avlopp vilket innebär en högre reningsgrad * höga krav ställs på rening av avloppsvatten * all planering ska ske utifrån ett avrinningsområdesperspektiv enligt EU:s ramdirektiv för vatten * den fysiska planeringen ska bidra till minskning av övergödning och utsläpp av kemikalier i natur- och vattenmiljöer genom krav på byggnationens placering samt renande markskikt och kontrollerad avledning av dagvatten där det är risk för föroreningar
2. Spridningen av hälso- och miljöfarliga ämnen minskar?	Målet är att miljögifter ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Exponeringen av människor och miljö för farliga kemiska ämnen måste minska	Risken för spridning av hälso- och miljöfarliga ämnen minskar genom att; <ul style="list-style-type: none"> * ökade krav ställs på miljöteknisk undersökning och sanering av förorenad mark i samband med planläggning * skyddsavstånd till miljöfarliga verksamheter ska redovisas i detaljplaner
3. Kommunens unika livsmiljö i form av natur- och kulturmiljövärden tas tillvara?	Målet är en rik variation av naturtyper och biotoper med en mångfald av växt- och djurarter. Kommunen har ett unikt skärgårdsområde och ett stort antal värdefulla natur- och kulturmiljöer. Med en insiktsfull planering finns goda förutsättningar att behålla dessa värden.	Förutsättningar finns för att ta till vara kommunens natur- och kulturvärden genom att; <ul style="list-style-type: none"> * värdefulla kulturmiljöer skyddas genom att införa Q-märkning och varsamhetsbestämmelser i detaljplaner och områdesbestämmelser. * kulturvärden beaktas i all fysisk planering med kommunens kulturminnesvårdsprogram som underlag. * bevara en stor andel gröna ytor med naturlig vegetation, inklusive våtmarker och skogsvegetation gynnas en naturlig ekosystemdynamik. * naturvärden beaktas i all fysisk planering med naturvårdsprogram som underlag * vid fysisk planering ska hänsyn tas till områden som är känsliga för reproduktion av fisk.
4. Resursanvändningen blir effektivare och kretsloppsanpassningen ökar?	Målet är ökad kretsloppsanpassning och effektivare hushållning med naturresurser. Återanvändning och återvinning av material och produkter ska öka. Det som utvinns ur naturen på ett uthålligt sätt ska kunna användas, återanvändas, återvinnas eller slutligt omhändertagas med minsta möjliga resursförbrukning och utan att naturen skadas.	Resursanvändningen blir effektivare och kretsloppsanpassningen ökar genom att; <ul style="list-style-type: none"> * frågor om avfallshantering ska införas i detaljplaneringen med krav på förbättrade möjligheter till källsortering * täkter av naturgrus endast beviljas för kvalificerade ändamål där alternativt material saknas. I första hand bör bergkross eller morän användas. * täkter bör inte förekomma inom områden av riksintresse för naturvård, friluftsliv, kulturminnesvård eller andra motstridiga intressen som exempelvis vattenförsörjning.
5. Utsläppen av klimatförändrande växthusgaser minskar?	Målet är att Västerviks kommun ska ha en säker och trygg energiförsörjning som är fossilbränslefri till år 2030. Västerviks kommun ska bli ett föredöme i arbetet att förena hållbar tillväxt med en övergång till förnyelsebar energi. De globala klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar och den högst prioriterade miljöfrågan. Om ingenting görs åt klimatförändringarna kommer den ekologiska balansen att rubbas och vi kommer att få se mycket stora förändringar i miljön.	Utsläppen av klimatförändrande gaser minskar genom att; <ul style="list-style-type: none"> * satsningar på "klimatneutrala" detaljplaner genomförs * vid nybyggnation inom kommunkoncernen ställs krav på energieffektivitet * bebyggelseutveckling främjas längs kollektivstråk * förutsättningarna för gång- och cykeltrafik förbättras * utveckling inom befintliga orter ökar möjligheter till ett effektivt utnyttjande av fjärrvärmenätet * restriktivitet införs mot externa köpcentra utanför befintliga orter * mindre arbetspendling genom fler digitala möten och därmed lägre miljöfarliga utsläpp. <p>Men förbättringar i transportinfrastrukturen kan leda till ökade klimatpåverkande utsläpp genom att resandet ökar. Denna effekt kan mildras, och till och med minskas om intentionerna i Trafikstrategin genomförs med satsningar på förbättrad gång- och cykeltrafik, kollektivtrafik och fossilfria bränslen.</p>

Social/kulturell hållbarhet och konsekvenser för livskvalitet och hälsa

Social sammanhållning, livskvalitet och välfärd kontra utanförskap är centrala aspekter av begreppet sociokulturell hållbarhet. Samhället vilar på en demokratisk värdegrund där hälsa, delaktighet och trygghet fokuseras. Sociokulturell hållbarhet handlar också om att skapa goda mötesplatser för alla kommuninnevånare. Den sociala eller sociokulturella dimensionen handlar om människor och deras inbördes relationer.

Nationella målområden för folkhälsan

1. Delaktighet och inflytande i samhället
2. Ekonomisk och social trygghet
3. Trygga och goda uppväxtvillkor
4. Ökad hälsa i arbetslivet
5. Sunda och säkra miljöer och produkter
6. En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård
7. Gott skydd mot smittspridning
8. Trygg och säker sexualitet, en god reproduktiv hälsa
9. Ökad fysisk aktivitet
10. Goda matvanor och säkra livsmedel
11. Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande

Översiktsplanen påverkar i högsta grad kommuninnevånarnas levnadsvillkor och därmed den sociala hållbarheten. Kommunens identitet och attraktiva livs- och boendemiljöer är en central fråga i ÖP 2025. Målet är att skapa goda mötesplatser och arenor för aktiva kommuninnevånare genom att ge förutsättningar för människor att mötas och känna sig delaktiga i utvecklingen oavsett var i kommunen de bor. De offentliga platserna måste utformas på ett sätt som ökar tryggheten. Tillskottet av nya bostäder ska utgå från de lokala förutsättningar och ta hänsyn till platsens karaktär, skala och identitet. Bebyggelsestrukturen ska vara varierad och passa människor i olika livssituationer, ålder, och med skilda ekonomiska förutsättningar och egna personliga uppfattningar om livskvalitet.

Utgångspunkt är riksdagens 11 målområden som tagits fram av Folkhälsoinstitutet i syfte att konkretisera begreppet folkhälsa. Målen beskriver bland annat befolkningens delaktighet, trygghet, uppväxtvillkor, utbildningsnivå och hälsotillstånd. Ansvaret för målen är fördelade mellan olika aktörer och nivåer i samhället. De elva målen kan ge ett svar på kommunens sociala hållbarhet.

Tillgången till utbildning, arbete och bostad är faktorer som i hög grad påverkar våra livsvillkor och både möjligheterna och viljan att vara delaktig i samhällslivet. Starka samband råder mellan goda livsvillkor och god hälsa. Även hur vi transporterar oss har stor betydelse för människors hälsa och för olika former av fysisk aktivitet. Målet ska vara att samhället ska ge förutsättningar för en ökad fysisk aktivitet för alla invånare. Kommunen har ett unikt skärgårdsområde med många fantastiska natur- och kulturmiljöer. Möjligheterna till ett attraktivt boende och till ett naturnära friluftsliv är kommunens främsta kvaliteter. Med en insiktsfull planering finns goda förutsättningar att behålla dessa värden.

Hållbarhetskonsekvensanalys för social/kulturell hållbarhet enligt HKA-checklista

Bidrar ÖP 2025 till att:	Mål	Sammanfattande bedömning av kommunens ställningstagande i ÖP 2025
1. Utbildningsmöjligheter, kunskap och kompetens ökar	Målet är att det livslånga lärandet möjliggörs genom att utbildningsutbudet präglas av hög tillgänglighet och flexibilitet. Individens och arbetsmarknadens behov ska tillgodoses.	Utbildningsmöjligheterna för kommuninnevånarna ökar genom att; * förutsättningarna för kollektivtrafiken förbättras och restiderna till utbildningsorter förkortas
2. Delaktighet och inflytande för kommuninnevånarna ökar	Målet är att andelen nöjda medborgare och företagare ökar. Utveckling skall ske genom delaktighet. Ett starkt medborgarengagemang bidrar till skapandet av sammanhållning.	Kommuninnevånarnas delaktighet och inflytande ökar genom att; * offentliga mötesplatser behålls och tillskapas.
3. Förutsättningarna för kultur- och friluftslivet i kommunen förbättras	Målet är ett rikt kultur- och fritidsliv som tar tillvara våra traditioner och vår unika livsmiljö	Förutsättningarna för kultur- och fritidslivet i kommunen förbättras genom att; * utpekade friluftsområden och skyddsvärda områden som naturreservat ska bibehållas och stärkas i såväl tillgänglighet som upplevelse utifrån allemansrättens intentioner. * mötesplatser för kultur- och fritidsaktiviteter ska ha god tillgänglighet, vara kända användas och uppskattas av kommunens innevånare och besökare samt bidrar till hela kommunens tillväxt.
4. Kommuninnevånarnas folkhälsa förbättras	Ur ett folkhälsoperspektiv prioriteras god hälsa, drogfria miljöer, goda matvanor och ökad fysisk aktivitet	Kommuninnevånarnas folkhälsa har förutsättningar att förbättras genom att * planen skapar förutsättningar för kommuninnevånarnas tillgänglighet till grönområden och fritidsaktiviteter * planen på olika sätt stödjer en ökad fysisk aktivitet hos kommuninnevånarna genom vardagsmotion
5. Tryggheten för kommuninnevånarna ökar	Målet är att Västerviks kommun har attraktiva och trygga boendemiljöer som erbjuder livskvalitet för alla	Kommuninnevånarnas trygghet har förutsättningar att öka genom att; * i den fysiska planeringen är det viktigt att bidra till att minska rädslan för att bli utsatt för brott. Alla kommunens invånare oavsett kön, ålder, socioekonomisk och etniska tillhörighet ska känna sig trygga i det offentliga rummet. * ny bebyggelse lokaliseras till områden med buller under rekommenderade riktvärden, eller att bullerdämpande åtgärder utförs inomhus och utomhus, så att man hamnar under riktvärdena för nybyggnation.

Ekonomisk hållbarhet och konsekvenser för hållbar tillväxt

Den ekonomiska hållbarheten visar på betydelsen av en positiv strukturomvandling i näringslivet för hållbar tillväxt. En ekonomisk hållbar utveckling innebär en balanserad tillväxt som på lång sikt inte leder till skuldsättning eller förstörelse av grundläggande tillgångar, varken materiella, mänskliga eller ekologiska. Hållbar ekonomi in-

nebär att begreppen effektivitet, rättvisa och hållbar utveckling är centrala. effektivitet anger hur väl begränsade resurser används för att uppnå angivna mål. I ÖP 2025 finns tydliga mål för att skapa hållbar tillväxt och för att näringslivet ska utvecklas i syfte att öka sysselsättningen och inflyttningen till kommunen.

Målområden för långsiktig ekonomisk hållbarhet är:

- Befolkningsstruktur
- Regional utveckling
- Näringslivsklimat
- Nyföretagande
- Kvalitetsledning

Översiktsplanen kan inte styra den ekonomiska utvecklingen, men den kan ge förutsättningar både för att fånga upp möjligheter och minska negativ påverkan med anledning av det som händer i omvärlden. Ekonomisk forskning visar att det finns starka och tydliga samband mellan en regions storlek och dess förmåga att generera tillväxt. Kommunens ställningstagande i ÖP 2015 är att Västerviks stad ska förstärka sin ställning som mellanregionalt centrum och tillväxtmotor genom nya företags- och handelsetableringar och ska ses som en viktig servicenod inte bara för Västerviks kommun utan för hela nordöstra Småland. För att möta efterfrågan på bostäder och utvecklingsområden för näringslivet är det viktigt

att kommunen har en god planberedskap. Bebyggelse och infrastruktur är investeringar med lång livslängd och kräver därför strategiska överväganden för effektiv användning av resurser och för att verka för hållbar utveckling. En central fråga för en hållbar tillväxt är en befolkningsutveckling i balans. ÖP 2025 redovisar hur kommunen planerar för att vända trenden och få en ökad befolkningsutveckling. Utgångspunkten är att kommunens folkmängd ska öka med ytterligare ca 1 650 innevånare till år 2025. Arbetet med ökad inflyttning genomsyrar de flesta verksamheterna och målsättningarna inom kommunens verksamhet, inte bara inom fysisk planering.

Västerviks kommun utgör en egen arbetsmarknadsregion och ligger långt från expansiva regioner. Dagen transportsystem och kollektivtrafik erbjuder inget attraktivt alternativ för daglig pendling till arbete eller studier. Satsningar på snabbare och säkrare förbindelser med omvärlden via Tjustbanan och riksväg 35 till Linköping, E22 längs kusten och riksväg 40 mot Jönköping och Göteborg är av avgörande betydelse för utveckling och tillväxt i Västerviks kommun. En tydlig och effektiv regionförstoring och pågående diskussioner om investeringar och trafikering på Tjustbanan spelar stor roll. En tredjedel av de sysselsatta i Västerviks kommun är idag anställda på stora arbetsställen som karakteriseras av låg

utbildningsnivå. Samtidigt blir utbildnings- och kompetensförsörjningsfrågor blir allt viktigare. Likaså hur stor befolkning regionen har. Enligt Tillväxtverket har utbildningsnivån betydelse för företagets utvecklingskraft och omställningsförmåga. Strukturen på näringslivet i Västerviks kommun har förändrats under 2000-talet. Från att ha varit en kommun med en förhållandevis stor andel av industri och jordbruk, med några större arbetsgivare, går utvecklingen mot en större andel tjänste- och serviceföretag, inte minst har handeln vuxit. Andelen små och medelstora företag har också ökat. Entreprenörskapet har också fått större utrymme och allt fler väljer att starta egna företag.

Hållbarhetskonsekvensanalys för ekonomisk hållbarhet enligt HKA-checklista

Bidrar ÖP 2025 till att:	Mål	Sammanfattande bedömning av kommunens ställningstagande i ÖP 2025
1. Befolkningsutvecklingen i kommunen är positiv	Målet är att kommunens befolkningssammansättning på sikt kommer i demografisk balans och inflyttningen överstiger utflyttningen.	Befolkningsutvecklingen ges förutsättningar att bli positiv genom att kommunen: * bedriver ett aktivt planarbete samt god markberedskap för att skapa attraktiva och lättillgängliga lägen och miljöer för bostäder, service och verksamheter. * mötesplatser för kultur- och fritidsaktiviteter ska ha god tillgänglighet, vara kända användas och uppskattas av kommunens innevånare och besökare samt bidrar till hela kommunens tillväxt. * stärker infrastrukturen regionalt för en ökad arbetsmarknadsregion och utvecklar kollektivtrafik med kortare restider. Lyckas kommunen att genom god planberedskap få till ett mer blomstrande näringsliv kan det locka till sig mer arbetskraft som leder till en större befolkning.
2. Kommunens företagsklimat förbättras	Målet är att kommunen medverkar till att skapa fler nya och växande företag samt en attraktiv lokal utvecklingsmiljö. Kommunens företagsklimat gynnar ett dynamiskt näringsliv med bredd och tillväxt. Företagsklimat menas summan av de attityder, regler, institutioner och kunskaper som möter företagaren och den företagsamme i samhället.	Kommunens företagsklimat förbättras genom att: * kommunen med bred delaktighet från näringslivet arbetar långsiktigt med samhällsbyggnad för att hjälper till att stimulera näringslivets utveckling. * tjänste- och servicenärings ska bjudas attraktiv lokalisering med avseende på service, boende och infrastruktur. * långsiktigt säkra tillgången på industri- respektive verksamhetsmark i lämpliga lägen. * tillskapa attraktiva boendemöjligheter som underlättar rekrytering av arbetskraft. Lyckas kommunen att genom god planberedskap få till ett mer blomstrande näringsliv kan det leda till positiva ekonomiska effekter för hela kommunen.
3. Kommunens infrastruktur förbättras	Målet är goda kommunikationer som skapar bra förbindelser till våra grannar, fjärde storstadsregionen och länderna kring Östersjön. Infrastruktur är inte bara vägar och järnvägar utan även tillgång till flygplatser, hamnar, kraftverk, eldistribution och andra anordningar för energiförsörjningen, vatten- och avloppssystem, informations- och kommunikationsteknik och utbildningsväsen.	Kommunens infrastruktur kommer förbättras genom att; * viktiga regionala stråk pekas ut. * kommunen ska ha en god planberedskap och säkra tillgången på mark för infrastrukturella satsningar i järnväg, väg, hamn och flyg. * samutnyttja av olika infrastrukturkomponenter som kan leda till lägre investerings- och driftskostnader. God tillgänglighet och utnyttjande av IT kan leda till lägre transport- och resekostnader.
4. Sysselsättningen inom kommunen ökar	Målet är att sysselsättningen ska öka så att arbetslösheten i kommunen är lägre än riksgenomsnittet. Ungdomsarbetslösheten ska minst halveras.	Sysselsättningen inom kommunen ökar genom att; * kommunen förstärker Västerviks stads ställning som mellanregionalt centrum och tillväxtmotor genom nya företags- och handelsetableringar. Staden blir en viktig servicenod inte bara för Västerviks kommun utan för nordöstra Småland. * Västerviks och Gamlebys centrumkärnor ska utgöra kommunens shoppingcentra. * kommunen stärker infrastrukturen och utvecklar kollektivtrafik med kortare restider vilket ger ökad möjlighet att nå andra arbetsmarknader.
5. Kommunkoncernens ekonomi stärks	Målet är att Västerviks kommun har sunda kommunala finanser baserade på ett generationssolidariskt perspektiv	Kommunkoncernens ekonomi stärks indirekt genom att; * fler kommer i arbete, vi blir fler kommuninvånare vilket ger ökad produktion och konsumtion samt skapar en bredare skattebas. Lyckas kommunen att genom god planberedskap och utveckling av stadsmiljön skapa förutsättningar för en blomstrande handel kan det leda till att fler konsumenter spenderar sina pengar i kommunen istället för utanför.

Nollalternativ

Översiktsplanen ska även bedömas utifrån ett nollalternativ. Nollalternativet ska spegla en trolig utveckling om kommunens strategiska ställningstaganden i Huvuddokumentet för ÖP 2025 inte genomförs.

En grundläggande strategi i ÖP 2025 är satsning på mer sammanhållna samhällen med fler invånare vilket innebär att underlaget för service och goda kommunikationer ökar. Likaså att utvecklingen främjas längs huvudstråken för kollektivtrafiken. En mer sammanhållen bebyggelse i orterna är ett sätt att ge jämlikare levnadsvillkor, genom att det kan bidra till kortare avstånd mellan bostaden och arbetsplatsen eller mellan bostaden och livsmedelsbutiken och den vardagliga servicen, eller närhet till vänner, allmänna kom-

munikationer och idrottsanläggningar. Även den tekniska försörjningen kan lösas mer tillfredsställande med en mer sammanhållen bebyggelse.

Om ÖP 2025 inte genomförs kan resultatet bli en mer spridd, splittrad och slumpmässigt tillkommen bebyggelse. Det kan då bli svårare att nyttja befintlig infrastruktur och att tillhandahålla service och kollektivtrafik inom rimliga avstånd.

Om inte infrastrukturen i kommunen stärks och om Västerviks stad inte på ett medvetet sätt förstärker sin ställning som mellanregionalt centrum och tillväxtmotor för hela nordöstra Småland finns en risk att tillväxten backar, arbetslösheten ökar och utflyttningen från kommunen i stället ökar.

Sammanfattning

En översiktsplan antas alltid medföra betydande miljöpåverkan och ska enligt miljöbalken redovisa vilka miljökonsekvenser som förväntas uppkomma vid genomförande av planen. Enligt plan- och bygglagen ska översiktsplanens konsekvenser för hela hållbarhetsbegreppet dessutom redovisas på en övergripande nivå vid samrådet. För att undersöka om Huvuddokumentet för ÖP 2025 har ett hållbart perspektiv har en hållbarhetskonsekvensanalys (HKA) genomförts utifrån ett antal prioriterade mål miljö, den sociala och den ekonomiska hållbarheten. Konsekvensbeskrivningen

gör dock inte anspråk på att vara fullständig eller heltäckande. Eftersom ÖP 2025 omfattar en lång tidsperiod från 2012 till 2025 finns många osäkerhetsfaktorer. De konsekvenser som uppmärksammas behöver i de flesta fall fördjupas genom mera detaljerade utredningar och beskrivningar. Ytterligare konsekvensanalyser kommer att göras i senare planeringskedan i samband med kommande tätortsfördjupningar och detaljplanering.

Ekologiska konsekvenser

Den sammanfattande bedömningen är att miljö kvalitetsmålen till övervägande del kommer att påverkas i positiv riktning genom de ställningstaganden som finns i Huvuddokumentet för ÖP 2025.

Den sammanfattande bedömningen är att de gällande miljö kvalitetsnormerna inte kommer att överskridas genom de ställningstaganden som finns i Huvuddokumentet för ÖP 2025.

Den sammanfattande bedömningen är att kommunens ställningstagande i Huvuddokumentet för ÖP 2025 till övervägande del leder till en hållbar utveckling ur miljösynpunkt.

Sociala konsekvenser

Den sammanfattande bedömningen är att kommunens ställningstagande i Huvuddokumentet för ÖP 2025 till övervägande del leder till en hållbar utveckling ur social synpunkt.

Ekonomiska konsekvenser

Den sammanfattande bedömningen är att kommunens ställningstagande i Huvuddokumentet för ÖP 2025 till övervägande del leder till en hållbar utveckling ur ekonomisk synpunkt.